

To: [redacted] ([redacted]) [redacted] [redacted] @minvws.nl
From: [redacted] [redacted]
Sent: Tue 5/18/2021 3:03:57 PM
Subject: FW: Terugkoppeling DOC annotatie - NL na de crisis
Received: Tue 5/18/2021 3:03:58 PM

Mooi. SZW heeft in DCC ook weer aandacht gevraagd voor mentale gezondheid.

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Datum: dinsdag 18 mei 2021 3:05 PM
Aan: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>, [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Kopie: [redacted] [redacted] <[redacted]@minvws.nl>, [redacted] [redacted] <[redacted]@MINSZW.NL>, [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Onderwerp: Terugkoppeling DOC annotatie - NL na de crisis

Hi, hieronder terugkoppeling DCC. Komt nog terug in het ACC.

NL na de crisis

- FIN: laten landen in herstelplannen en formatie
- EZK: het gesprek met iedereen is het doel. Vraag is dan wel wat je er mee doet. Hoe dit beleidsmatig laten landen.
- SZW: opbrengsten vooral benut om te kijken of we alle punten 'onder schot' hebben. Gewezen op trajecten mentale gezondheid en hybride werken. Goed om dialogotafels voort te zetten, ook met unusual suspects.
- BZK: meer aandacht voor fysieke leefomgeving. Resultaten ook bespreken met decentrale overheden.
- NCTV: goed om verbinding te leggen met wat er loopt. Dan kijken welke delta we nog overhouden en hoe die belegd kan worden.
- PDC19: inderdaad de inzichten inbrengen in lopende trajecten. Maar ook kijken waar we nog iets extra's moeten. We hebben zeker ook unusual suspect proberen te spreken. Vervolg: met departementen en decentrale overheden in gesprek. Een van de kernvragen voor de overheid: hoe kun je echt de integrale regierol pakken?
- Voorzitter: doorgeleiden naar ACC, met aanscherping van de bespreekpunten.

Van: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 13:49
Aan: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>; DCC SZW <[redacted]@minszw.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
CC: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@MINSZW.NL>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Onderwerp: RE: Ter info: Definitieve annotatie DOC annotatie - NL na de crisis

Dank, ik mis alleen het antwoord op de vraag [WIE het vervolg op thuiswerken oppakt?](#) Volgens mij moet daar staan: "SZW icm IenW en andere betrokken departementen zoals FIN, EZK, OCW".

Nu blijft een beetje hangen wie daar actie op onderneemt!

Van: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 13:40
Aan: [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] [redacted] <[redacted]@MINSZW.NL>; [redacted] [redacted] <[redacted]@minszw.nl>
Onderwerp: Ter info: Definitieve annotatie DOC annotatie - NL na de crisis
Urgentie: Hoog

Dag allen,

Ter info stuur ik jullie de annotatie voor het DOC agendastuk "nederland na de crisis". In geel de G&VW inbreng.

Groet [redacted]

1. Nederland na de crisis (stuk PDGSC-19)

Annotatie door ASEA, G&VW en PDV.

Inbreng

- Het doel van de bespreking is vooral om kennis te nemen van de maatschappelijke uitkomsten van de dialoogsessies en een dialoog op gang te brengen hoe we deze nuttige input ook kunnen gebruiken. In dat kader kan je aangeven dat het nuttig is om op deze manier ook een beeld te krijgen van wat leeft in de samenleving en hoe zich dat verhoudt tot hoe wij hierover denken. Zo is het positief dat er duidelijk veerkracht blijkt te zijn.
- **Sheet 19 Meer aandacht voor gezonde leefstijl, mentale gezondheid en ontspanning.** Graag aandacht voor mentale gezondheid en vitaliteit op werk. Dit staat summier opgenomen in ppt en is alleen gekoppeld aan VWS. Hier volgt een herstelplan van SZW en VWS dat gericht is op risicogroepen/kwetsbaren op werk (oa jongeren, zorg, flexwerkers enz) om te voorkomen dat zij door psychische klachten (waaronder burn-outklachten e.d.) uitvallen. Er is veel aandacht voor thema mentale gezondheid: beschikbaar gestelde middelen voor mentale en sociale steunpakket en motie Dik-Faber en Diertens die VWS verzoekt om een 'nationaal preventieakkoord mentale gezondheid'.
- Het lijkt een goed idee om de dialoogtafels voort te zetten, om verder input op te halen hoe de samenleving 'NL na de crisis' ziet. Wat betreft dit vervolgtraject kan het interessant zijn om bij de actietafels met stakeholders ook partijen anders dan de 'usual suspects' uit te nodigen, zoals Cedris, SAM (cliëntenraad), VGN (vereniging Gehandicapten –en LVB- Nederland). De resultaten van het vervolgtraject kunnen dan weer dienen voor trajecten zoals het traject herstelplannen.
- Wat de resultaten van deze tafels concreet betekenen voor de herstelplannen, kan beter aan bod komen in het traject herstelplannen, waar dit als input gebruikt wordt.
- DG Covid doet het ongetwijfeld; maar laten we vooral ook jongeren zelf uitnodigen. En niet de standaard jongeren uit jongerenorganisaties, maar wat moeilijk bereikbare jongeren (en daar zit ook gelijk de uitdaging).

Korte inhoud

- Dit agendapunt presenteert de (voorlopige) inhoudelijke uitkomsten van het dialoogtraject van NL na de Crisis, op vlak van maatschappelijk beeld en aanknopingspunten voor vervolgstappen.
- De vraag die op tafel ligt is hoe het vervolg kan worden vormgegeven zodat er sprake is van impact.
- De tussenresultaten, op basis van 80 dialoogtafels, presenteren 6 belangrijke inzichten:
  - De samenleving is veerkrachtig en heeft aanpassingsvermogen.
  - De directe schade COVID-19 is groot, meeste aandacht voor de mentale en sociale dimensie en zorgen om de 'verliezers'.
  - Veranderende waarden in een nieuwe samenleving (wat is écht belangrijk?), met aandacht voor de rol van 'thuis' en thuiswerken en groen en klimaat.
  - De online (blended) samenleving zet door. Dit creëert kansen, maar vergt ook extra aandacht voor digitale infrastructuur en dataveiligheid.
  - Opgaven moeten breed opgepakt worden met een overheid die regisseert en perspectief biedt, maar ook initiatief vanuit de samenleving ondersteunt.
  - De dialoog met de samenleving is belangrijk, ook in de volgende fase.
- Voor het vervolg wordt gemikt op maatschappelijke (bv. actietafels met stakeholders en verspreiding van de resultaten) én politiek-ambtelijke impact (bv. actietafel met beleidsDG's).
- Tot slot wordt de link gelegd met het traject herstelplannen, waarbij een aantal geïdentificeerde thema's verbonden worden aan concrete herstelplannen.

Relevante punten

- Er liggen drie bespreekpunten voor:
  - Hoe behouden we de maatschappelijke en individuele voordelen van thuiswerken ná de coronacrisis? Wie moet dit oppakken? Welke afspraken moeten gemaakt worden, en met wie?

- Hoe geef je mensen de mogelijkheid om ook na de crisis bewuster, met meer oog voor gezondheid en natuur, te leven? Welke aanvullende inzet is hier nodig, bv. op het gebied van leefstijl?
  - Hoe blijven we het gesprek met de samenleving centraal stellen, ook ná de zomer? Welke vervolgoopdracht willen we hieraan koppelen?
- 1: NL na de Crisis (5.1.2e) is aangesloten bij de (interdepartementale) Agenda voor de Toekomst van hybride werken (meer info, onder context). De uitkomsten van de gesprekken worden meegenomen in dit traject.
  - 2: De uitdagingen die in beeld zijn gebracht in deze gesprekken zijn nuttige input voor het traject herstelplannen. De aanvullende inzet op bv. gebied van leefstijl is daarbij een goed voorbeeld van een departement-overstijgende uitdaging, die in dat traject aan bod kan komen.
  - 3: Het continueren van het gesprek met de samenleving past binnen de roep naar meer betrokkenheid van burgers en burgerparticipatie. Het lijkt nuttig om de dialoogtafels een vervolg te geven, met de doelstelling om de inzichten die zijn opgedaan een slag concreter te maken (wat betekent dit? Wat moeten we hiermee?).

Context

De coronacrisis heeft tevens effect op de vitaliteit van werkenden.

- In het kader van het tijdelijke **mentaal steunpakket** COVID-19 zijn acties ingezet om in samenwerking met het ministerie van VWS de mentale gezondheid van werkenden te bevorderen. Daarbij wordt in overleg met sociale partners o.a. gekeken naar het versterken van bestaande initiatieven en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Met VWS wordt gewerkt aan een voorstel voor meerjarig vervolg van dit mentale steunpakket voor herstel na de crisis. Immers na de coronacrisis kunnen in risicogroepen en beroepen die tijdens de crisis erg onder druk hebben gestaan, zoals jongeren, mantelzorgers, medewerkers in zorg en onderwijs, juist de psychische en burn-outklachten toenemen.
- Voorts is er specifieke aandacht voor thuiswerkers. Wat betreft het thuiswerken heeft de coronacrisis een aardverschuiving teweeggebracht, waarbij miljoenen werkenden van de een op de andere dag verplicht werden thuis te werken. Deze verschuiving heeft naast positieve effecten ook negatieve effecten gehad, waarbij de naast **mentale ook fysieke gezondheid** van werknemers sterker in beeld kwam. Zo zijn we in de corona-tijd nóg meer gaan zitten, terwijl we al Europees kampioen zitten zijn. Hoewel werkenden na corona in groten getale weer naar de werkplek zullen trekken, geven allerlei onderzoeken aan dat werkenden een deel van hun tijd thuis zullen willen blijven werken.
- Om ons op deze nieuwe situatie voor te bereiden en mogelijke implicaties die daarmee samenhangen, wordt gewerkt aan een (interdepartementale) Agenda voor de **toekomst van hybride werken**. Doel van deze agenda is om in kaart te brengen, te verkennen en te agenderen welke ontwikkelingen we nu zien op het gebied van thuiswerken, welke positieve en negatieve gevolgen die ontwikkelingen hebben voor de samenleving, voor werkgevers en werkenden, wat we kunnen doen om tot een goede balans te komen na corona en welke rol de overheid daarin heeft. Met een goede balans bedoelen we een vorm en mate van (hybride) werken die naar tevredenheid is van werkgevers, werkenden en de maatschappij. Een goede balans zal veelal maatwerk zijn en kan dus per organisatie en individu verschillen. We voeren gesprekken met de samenleving en hebben de SER om advies gevraagd over de toekomst van hybride werken en de gevolgen hiervan op o.a. sociaal maatschappelijke thema's. De SER zal voor 1 september met een eerste advies komen. Het advies vormt een belangrijke bouwsteen voor deze toekomstagenda hybride werken. Ook de CSO's van verschillende departementen zijn samen aan het verkennen wat de belangrijkste kennisvragen voor de toekomst zijn en waar hybride werken een plek krijgt. Corona heeft daarnaast het belang van een goede fysieke conditie benadrukt. Samen met VWS wordt daarom ook aan voorstellen gewerkt voor "Bewegen het nieuwe normaal", waarbij aandacht is voor de inrichting van de werkplek en de mogelijkheden om het werk beweegvriendelijk in te richten.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 09:14

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@MINSZW.NL>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

Onderwerp: FW: Vandaag voor 12:00 uur DOC annotatie - NL na de crisis

Urgentie: Hoog

Hi,

Ik heb de stukken bekeken. Het doel van de bespreking is om de uitkomsten van het onderzoek NL na de crisis te bespreken (Gesprekken met de samenleving). Daarnaast worden de acties/vervolgstappen besproken: wie staat er aan de lat?

Op sheet 10, 12, 13 wordt thuiswerken genoemd. Op sheet 19 worden de herstelplannen benoemd met daarin ook de SZW opgave 'thuiswerken en mentale gezondheid'. Op sheet 20 staat als bespreekpunt: Hoe behouden we de maatschappelijke en individuele voordelen van thuiswerken ná de coronacrisis? Wie moet dit oppakken? Welke afspraken moeten gemaakt worden, en met wie?

Voor 12 uur moet de aangeleverde tekst afgestemd zijn, zouden jullie dat met 5.1.2e kunnen doen? Dan stuur ik het nog langs 5.1.2e

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 08:56

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@MINSZW.NL> 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

Onderwerp: Vandaag voor 12:00 uur DOC annotatie - NL na de crisis

Urgentie: Hoog

Hi 5.1.2e

Vanwege de afwezigheid van 5.1.2e stuur ik jullie deze DOC stukken. ASEA maakt een annotatie. Willen jullie hier vanuit thuiswerken iets over meegeven?

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

Verzonden: maandag 17 mei 2021 17:01

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>

CC: 5.1.5 <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minszw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@MINSZW.NL>

Onderwerp: DOC annotatie - NL na de crisis

Hoi allen,

Morgen wordt in het DOC gesproken over Nederland na de crisis. Zouden jullie hiervoor een annotatie kunnen aanleveren? Als het lukt graag uiterlijk morgen om 12.00 uur. Ik heb G&VW ook in de cc gezet, gezien het bespreekpunt rondom thuiswerken.

Alvast veel dank!

Groet,

5.1.2e